Voortplanting van de Bandheidelibel *Sympetrum pedemontanum* in Drenthe

De Bandheidelibel *Sympetrum pedemontanum* is na de uitbreiding in Overijssel in 2000 (Mensing, 2002) nu ook bezig Drenthe te koloniseren. Het was te verwachten dat de soort ook in Drenthe vaste voet zou krijgen. Enkele kleine populaties blijken zich in zuid Drenthe nu voort te planten.

Historie
Vanaf 1983 komt de Bandheidelibel voornamelijk voor in zuidoost Nederland. Na 1995 werd de soort soms boven de grote rivieren aangetroffen. De eerste waarneming van een SYMPPEDE in Drenthe was een vers imago in 1995 op het Balloërveld door H. Lanjouw, daarna in 2002 en 2003 volgde waarnemingen van SYMPPEDE in zuid Drenthe van o.a. A.Hospers en G. Abbingh. In 2004 waren er waarnemingen van SYMPPEDE van Jan-Joost Mekkes uit Dalen en o.a. waarnemingen op het Hijkerveld en het Uffelter Binnenveld.

Voortplantingsplaats nabij Dalen van de bandheidelibel *Sympetrum pedemontanum* begin augustus 2005. Begin september is de greppel aan één kant gemaaid.

Voortplanting in Drenthe
De laatste twee jaar worden op een locatie bij Dalen (ZO Drenthe) exemplaren van de bandheidelibel waargenomen. In juli dit jaar vonden we daar bijvoorbeeld een juveniel vrouwtje.

De locatie is gelegen in een agrarisch gebied. Op 30 augustus jl. hebben we gekeken of de bandheidelibel er zich voortplant. Die dag vonden we vier mannetjes en een vrouwtje bij de betreffende greppel met een lengte van 50 meter.

Om inzicht te krijgen in de grootte van de populatie zijn daarna steeds exemplaren gemerkt.
In de periode van 1 september tot en met 11 september zijn door de tweede auteur bandheidelibellen

Vrouwtje Bandheidelibel *Sympetrum pedemontanum* in Dalen in 2005

gemerkt en weer teruggezien. In totaal werden in deze periode zes mannetjes en vier vrouwtjes gemerkt. Tevens werden twee tandems en eiafzet waargenomen. Dit betekent dat er meer dan 10 exemplaren bij de greppel aanwezig zijn geweest. Voortplanting van de soort is hiermee zeer waarschijnlijk geworden.

De greppel lijkt een geschikte voortplantingsplaats te zijn voor de soort. Het waterhoudende deel is ongeveer een meter breed en bevat langzaam stromend ijzerhoudend (kwel) water (zie foto).

Beekoeverlibel *Orthetrum coerulescens* in Drenthe, wellicht in de toekomst ?

Jaarlijks wordt de sloot geschoond. Het waterpeil was eind augustus ongeveer 20 cm. In de directe omgeving bevinden zich greppels met verschillende waterstanden, beheer en vegetatie. Andere nabij gelegen slootjes zijn dicht begroeid met een rijke vegetatie. De omstandigheden komen overeen met de biotoopsituaties die worden geschetst in Mensing, 2002.

In het zuidwesten van Drenthe (Meppel) is waarschijnlijk ook een voortplantende populatie aanwezig. Hier werden op 28 aug. 2005 meer dan 10 exemplaren gezien en werd ook eiafzet waargenomen. Het is aannemelijk dat er nu meerdere (kleine) populaties van de bandheidelibel in Drenthe aanwezig zijn en dat voortplanting van de soort zelfs mogelijk eerder heeft plaatsgevonden.

De populaties in Drenthe liggen net als in Overijssel alle in een overwegend agrarisch gebied.

De laatste decennia is de waterkwaliteit in deze landbouwgebieden verbeterd en speelt mogelijk een positieve rol bij de vestiging van de bandheidelibel. Even vooruitlopend … als de voortplantingsomstandigheden voor de bandheidelibel in Drenthe gunstig zijn, schept dit dan ook voor de beekoeverlibel *Orthetrum coerulescens* mogelijkheden om zich in Drenthe te vestigen ? De tijd zal het leren.

Literatuur

Mensing, V., 2002. De bandheidelibel (*Sympetrum pedemontanum* in) Overijssel. Een actualisatie op de verspreiding in Nederland. Brachytron 6(2): 35-42.

René Manger en Jan-Joost Mekkes
Libellenwerkgroep Drenthe

Berijpte vrouwtjes ?

Op het prachtige Griekse eiland Lesbos liep ik in mei van dit jaar door een beekbedding, op zoek naar slangen, hagedissen, insecten of ander leuks. Hier en daar waren kleine stukjes van enkele meters waar nog wat water in stond, en dan kwam er weer een stuk van 100 meter dat helemaal droog stond. Er vlogen platbuiken rond (heen en weer eigenlijk) die duidelijk anders waren dan ik uit Nederland ken, en ik veronderstelde dat het een zuid-Europese soort betrof. Het verschil met de platbuik zat in de kleuren van het achterlijf. Maar ik ben niet zo'n libellenkenner, dus ik mailde later 2 fotootjes naar Marcel Wasscher, die me terugschreef: "Het zijn oude blauw berijpte vrouwtjes (dat laatste is te zien aan de korte uit elkaar staande aanhangsels), blauwe berijping kan vooral bij oude vrouwtjes voorkomen. Vaak is niet het hele achterlijf berijpt, maar welk deel wist ik nog niet. Zelf heb ik ze wel eens gezien maar nooit op foto". Misschien dat meer lezers ervaring hebben met deze oude zwaar berijpte platbuikvrouwtjes, en ook iets kunnen zeggen over de plaats van de berijping?

Gerard Beersma